

EL

EL

EL

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 15.10.2009
COM(2009)540 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΤΗΣ ΕΕ**

{SEC(2009) 1343}

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΤΗΣ ΕΕ**

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική (ΟΘΠ) της ΕΕ έχει καθιερωθεί ως νέα προσέγγιση για την ενίσχυση της βέλτιστης ανάπτυξης όλων των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη θάλασσα κατά βιώσιμο τρόπο. Έχει επιβεβαιώσει το όραμα σύμφωνα με το οποίο ενοποιώντας τις πολιτικές που αφορούν τις θάλασσες και τους ωκεανούς, η Ευρώπη μπορεί να αποκομίσει πολύ μεγαλύτερα κέρδη με πολύ λιγότερες επιπτώσεις στο περιβάλλον. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες έχουν συγκροτήσει διαχειριστικές δομές για να εξασφαλίσουν ότι οι πολιτικές που σχετίζονται με τη θάλασσα δεν αναπτύσσονται πλέον απομονωμένα και λαμβάνουν υπόψη τις συνδέσεις και τις συνέργειες με άλλους τομείς άσκησης πολιτικής. Οι εμπλεκόμενοι παράγοντες έχουν επιβεβαιώσει το σημαντικό ενδιαφέρον που επέδειξαν κατά τη διαδικασία ευρείας διαβούλευσης της περιόδου 2006-07, ανακηρύσσοντας την ΟΘΠ ως πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδιαίτερα κινούμενη από τη βάση στην κορυφή. Τα διατομεακά εργαλεία όπως ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός, η ενοποιημένη επιτήρηση ή οι γνώσεις περί των θαλασσών σημείωσαν εμφανή πρόοδο και αναμένεται να οδηγήσουν σε σημαντικές βελτιώσεις στον τρόπο διαχείρισης των ωκεανών μας. Οι τομεακές πολιτικές της ΕΕ που σχετίζονται με τις θάλασσες και τις ακτές μας, όπως η αλιεία, οι μεταφορές, το περιβάλλον, η ενέργεια ή η πολιτική έρευνας, έχουν όλες επιτελέσει σημαντικά βήματα προς την επίτευξη μεγαλύτερης ενοποίησης και συνέπειας. Η Επιτροπή έκανε επίσης τα πρώτα βήματα προς την εφαρμογή της ΟΘΠ σε περιφερειακή βάση. Εν ολίγοις, η ΟΘΠ της ΕΕ αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο οι ευρωπαίοι αντιμετωπίζουν τις θάλασσες και τους ωκεανούς τους και επαναδιακήρυξε τη στρατηγική σημασία των θαλάσσιων και των παράκτιων περιοχών της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Κατά την έγκριση της ΟΘΠ της ΕΕ και της Γαλάζιας Βίβλου¹, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 14ης Δεκεμβρίου 2007² ζήτησε από την Επιτροπή να υποβάλλει εντός διετίας έκθεση για τα επιτεύγματα της πολιτικής. Στην παρούσα ανακοίνωση συνοψίζονται τα εν λόγω επιτεύγματα και δρομολογείται η επόμενη φάση της ΟΘΠ. Υπογραμμίζεται επίσης ότι η ενοποιημένη διαμόρφωση πολιτικών για τις ευρωπαϊκές θάλασσες, τους θαλάσσιους κλάδους και τις παράκτιες περιοχές μπορεί να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που προέρχονται από την παρούσα παγκόσμια οικονομική κρίση και από την ανάγκη να ενεργήσουμε αποφασιστικά κατά της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Με την Γαλάζια Βίβλο του Οκτωβρίου 2007 θεσπίζεται ένα φιλόδοξο σχέδιο δράσης. Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει νέες μεθόδους εργασίας, οριζόντια εργαλεία και μεγάλη ποικιλία συγκεκριμένων δράσεων με στόχο τη βελτίωση της θαλάσσιας οικονομίας, την προστασία και αποκατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας, την τόνωση της ανάπτυξης στις παράκτιες και τις πλέον

¹ Μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση, COM (2007) 575 τελικό της 10.10.2007

² και SEC(2007)1278 της 10.10.2007

16616/1/07 REV 1

απομακρυσμένες περιοχές, την εξασφάλιση ηγετικής θέσης όσον αφορά τα διεθνή θαλάσσια ζητήματα και την αύξηση της προβολής της θαλάσσιας διάστασης της Ευρώπης.

Το πλαίσιο που παρέχει η ΟΘΠ επιδιώκει ουσιαστικά την επίτευξη τεσσάρων στόχων (και έχει ήδη αρχίσει να τους επιτυγχάνει):

- Προώθηση της ενοποίησης των δομών διακυβέρνησης καθιστώντας τους πιο καθολικούς και συνεργάσιμους,
- Συγκρότηση της βάσης των γνώσεων και των οριζόντιων εργαλείων που απαιτούνται για να γίνει δυνατή η άσκηση ενοποιημένων πολιτικών,
- Βελτίωση της ποιότητας των τομεακών πολιτικών, μέσω ενεργής επιδίωξης συνεργειών και αυξημένου ειρμού μεταξύ τομέων,
- Κατά την υλοποίηση όλων των ανωτέρω, να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες των περιφερειακών θαλασσών γύρω από την Ευρώπη μέσω προσαρμοσμένων κατά περίπτωση λύσεων.

Η υλοποίηση του σχεδίου δράσης έχει προχωρήσει καλά: από τις 65 δράσεις του σχεδίου, οι 56 έχουν δρομολογηθεί ή ολοκληρωθεί (κυρίως υπό τη μορφή πράξεων της Επιτροπής ή του Συμβουλίου). Στο πλαίσιο 9 δράσεων αναλήφθηκαν διάφορες πρωτοβουλίες, αν και δεν έχουν ακόμη εκδοθεί επίσημα έγγραφα. Μετά την πρώτη φάση, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη εστιάζουν τώρα τις προσπάθειές τους στην αποτελεσματική επιτόπια εφαρμογή, και δρομολογούν, όπου απαιτείται, πρόσθετες δραστηριότητες σε όλους τους συναφείς τομείς πολιτικής.

Η Γαλάζια Βίβλος και το σχέδιο δράσης καταρτίστηκαν σε ένα ριζικά διαφορετικό οικονομικό κλίμα. Η κρίση επιβάρυνε και την θαλάσσια οικονομία με μείωση των εισοδημάτων και κάμψη της δραστηριότητας. Στο παρόν έγγραφο, εκτός από τα μέχρι σήμερα επιτεύγματα καθορίζονται και οι τομείς στους οποίους θα απαιτηθούν περαιτέρω δράσεις προκειμένου να αποδεσμευθεί το δυναμικό των ωκεανών, των θαλασσών και των παράκτιων περιοχών της Ευρώπης, αλλά επίσης και για να αντιμετωπιστούν τα οικονομικά προβλήματα των κλάδων που σχετίζονται με τη θάλασσα.

2. ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ

Η Γαλάζια Βίβλος υποστήριξε μείζονα αναπροσανατολισμό της ευρωπαϊκής προσέγγισης της διακυβέρνησης των θαλασσών και των ωκεανών σε όλα τα επίπεδα της διοίκησης: θεσμικά όργανα της ΕΕ, κράτη μέλη και περιφέρειες. Συνολικά οι πολιτικοί φορείς ανταποκρίθηκαν ιδιαίτερα στην προσέγγιση αυτή: δύο έτη αργότερα έχουν γίνει βήματα σε ολόκληρη την Ένωση για να αντιμετωπιστεί ο κατακερματισμός αρκετών πολιτικών που αφορούν τη θάλασσα, για να εμπλακούν οι ενδιαφερόμενοι ευρύτερα και για να εντοπιστούν οι πολιτικές συνέργειες.

2.1. Θεσμικά όργανα της ΕΕ

Η Επιτροπή επιτέλεσε αρκετά βήματα προς την ενοποίηση της χάραξης της θαλάσσιας πολιτικής της. Από το 2005 λειτουργεί συντονιστική ομάδα Επιτρόπων η οποία έχει συζητήσει όλες τις σημαντικές πολιτικές πρωτοβουλίες συμπεριλαμβανομένου και του σχεδίου δράσης της Γαλάζιας Βίβλου. Δημιουργήθηκαν δομές για τακτικές συναντήσεις των

εμπλεκόμενων Γενικών Διευθύνσεων, ώστε να εντοπιστούν συνέργειες και να απαλειφθούν πιθανές πολιτικές ασυμφωνίες. Η Επιτροπή αναδιοργάνωσε επίσης τις υπηρεσίες της και διεύρυνε την αποστολή της Γενικής Διεύθυνσης Θαλάσσιων Υποθέσεων και Αλιείας για να εξασφαλίσει συνολικό συντονισμό της πολιτικής και να αναπτύξει οριζόντια εργαλεία όπου απαιτείτο, καθώς και για να λάβει υπόψη τις περιφερειακές ιδιαιτερότητες.

Το Συμβούλιο επέδειξε ισχυρή δέσμευση όσον αφορά την ΟΘΠ. Στα συμπεράσματά του της 8ης Δεκεμβρίου 2008³ όχι μόνον αναγνώρισε την οριζόντια φύση της ΟΘΠ αντιμετωπίζοντάς την μέσω του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων, αλλά και «επιβεβαίωσε ότι μια ολοκληρωμένη προσέγγιση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη θάλασσα αποτελεί πράγματι μείζονα στόχο, δεδομένης της ανάγκης ενίσχυσης των συνεργιών, της συνοχής και της προστιθέμενης αξίας των τομεακών δράσεων που αναλαμβάνει η Ευρωπαϊκή Ένωση, ενσωματώνοντας τις επιμέρους δράσεις σε μια σφαιρική πολιτική των θαλασσών, των ωκεανών και των ακτών, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ιδιαιτερότητες (...)».

Από θεσμικής πλευράς, η ενεργός εμπλοκή του Συμβουλίου και των κρατών μελών εξασφαλίζεται μέσω των εργασιών του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων και των ομάδων επαφής ΟΘΠ των κρατών μελών. Οι εν λόγω ομάδες εγγυώνται ότι αξιοποιείται πλήρως η υφιστάμενη εμπειρογνώσια στις εθνικές διοικήσεις, ότι λαμβάνονται πλήρως υπόψη οι ιδιαίτερες ανάγκες των κρατών μελών και των παράκτιων περιοχών και ότι διαμορφώνεται πολιτική συναντίληψη με τη μέγιστη διαφάνεια και αποτέλεσμα.

Η υποστήριξη και η κάλυψη της θαλάσσιας πολιτικής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπήρξε ιδιαίτερα θετική⁴. Εντούτοις, τα ζητήματα θαλάσσιας πολιτικής συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται χωριστά από πλήθος επιτροπών και δομών.

Η Επιτροπή των Περιφερειών παρέσχε χρήσιμη ώθηση για την ΟΘΠ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έλαβε ιδιαίτερα υπόψη της την σχετική γνώμη επί της Γαλάζιας Βίβλου⁵ η οποία περιέχει σημαντικά στοιχεία για τις μελλοντικές εργασίες. Η πρόσφατη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών με τίτλο «Δέσμη μέτρων για τη ναυτιλία και την ακτοπλοΐα»⁶ αποτελεί πολύτιμο παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο αποκλίνοντα συμφέροντα είναι δυνατόν να συνδεθούν κατά συνεκτικό, συμπληρωματικό και συνεργειακό τρόπο.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε στις 14 Απριλίου 2009 γνώμη⁷ με την οποία υποστηριζόταν ιδιαίτερα η ΟΘΠ.

2.2. Κράτη μέλη

Όταν εκδόθηκε η Πράσινη Βίβλος, στα κράτη μέλη υφίσταντο λίγες μόλις πρωτοβουλίες για ενοποιημένη προσέγγιση. Δύο χώρες, η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες, ανέφεραν ότι διέθεταν διοικητική δομή σε λειτουργία, με αποστολή την οργάνωση του πολιτικού συντονισμού των ζητημάτων που σχετίζονται με τη θάλασσα. Η Πορτογαλία είχε ήδη ξεκινήσει συγκεκριμένες εργασίες για τη διαμόρφωση μιας στρατηγικής για τους ωκεανούς.

³ 16503/1/08 REV 1

⁴ Τουλάχιστον μέσω της έκθεσης του αείμνηστου Μέλους του ΕΚ Willi Piecyk: A6-0163/2008 (Επιτροπή μεταφορών και τουρισμού).

⁵ Έγγραφο της ΕτΠ 22/2008 τελικό, που εγκρίθηκε στις 9 Απριλίου 2008

⁶ Έγγραφο της ΕτΠ 416/2008 τελικό, που εγκρίθηκε στις 17 Ιουνίου 2009

⁷ ΕΕ 2008/С 211/07

Έκτοτε έχει σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος και περισσότερα κράτη μέλη έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες προς την ενοποίηση της θαλάσσιας πολιτικής και κοινοποιούν όλο και περισσότερο βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά ενοποιημένες προσεγγίσεις θαλάσσιας πολιτικής. Τα παραπάνω συνάδουν πλήρως με τις κατευθυντήριες γραμμές που δημοσίευσε η Επιτροπή τον Ιούνιο 2008⁸ και αφορούν οργανωτικές αλλαγές ή/και την κατάρτιση πιο μακροπρόθεσμων ενοποιημένων στρατηγικών για την βιώσιμη ανάπτυξη των θαλάσσιων κλάδων και των παράκτιων περιοχών.

Σημαντικά παραδείγματα αποτελούν το ολλανδικό «Nationaal Waterplan», το γαλλικό «Grenelle de la Mer», το γερμανικό «Entwicklungsplan Meer», ο σουηδικός νόμος για την συνεκτική θαλάσσια πολιτική, το πολωνικό διύπηρεσιακό σχέδιο θαλάσσιας πολιτικής και το «Marine Bill» του Ηνωμένου Βασιλείου.

Βήματα προς την κατεύθυνση αυτή έκαναν και η Ιρλανδία, η Πορτογαλία και η Σλοβενία. Συναφείς δραστηριότητες αναφέρουν το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Δανία, η Ιταλία, η Ελλάδα, η Φινλανδία και η Ισπανία.

2.3. Περιφέρειες

Οι παράκτιες περιφέρειες ήσαν από την αρχή πλήρεις εταίροι της ΟΘΠ. Βρίσκονται σε καλύτερη θέση να προσδιορίσουν τι απαιτείται για την εφαρμογή της πολιτικής σε τοπικό επίπεδο και στο επίπεδο κάθε θαλάσσιας λεκάνης. Επέδειξαν επίσης μεγάλη ικανότητα συνεργασίας με τις εθνικές τους αρχές καθώς και με περιφέρειες από άλλα κράτη μέλη για την προώθηση ενοποιημένων λύσεων για τα ζητήματα που σχετίζονται με τη θάλασσα. Η Συνέλευση των περιφερειακών παράκτιων περιοχών της Ευρώπης (CPMR), στην οποία συμμετέχουν 160 περίπου ευρωπαϊκές περιφέρειες, παρακολουθεί στενά την πρόοδο του σχεδίου δράσης μέσω τακτικών εργασιών στις συναντήσεις της ομάδας εργασίας Aquamarina, που συγκροτήθηκε για την προώθηση των δράσεων της ΟΘΠ σε περιφερειακό επίπεδο.

Στα πλαίσια αυτά αξίζει να υπογραμμιστούν τρεις σημαντικές πρωτοβουλίες:

- Τα πρώτα περιφερειακά σχέδια δράσης για την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική – το θαλάσσιο σχέδιο Asturias⁹ και το θαλάσσιο σχέδιο δράσης Schleswig-Holstein¹⁰.
- Ο χάρτης των ακτών της Βρετανίας της 29ης Απριλίου 2009¹¹.
- Ο άτλας «Channel Spaces — A world within Europe»¹² του Arc Manche του Νοεμβρίου 2008 αποτελεί το καλύτερο πρακτικό παράδειγμα τεκμηρίωσης διακρατικών θαλάσσιων σχέσεων.

Η Επιτροπή έχει υπόψη της και άλλες περιφέρειες που ακολουθούν καινοτόμες ενοποιημένες πολιτικές για την παράκτια και θαλάσσια διακυβέρνηση και τις υποστηρίζει πλήρως.

2.4. Εμπλεκόμενοι παράγοντες

⁸ COM (2008) 395 τελικό της 26.6.2008

⁹ Βλέπε «inforegio panorama», αριθ. 23 του Σεπτεμβρίου 2007, ISSN 1608-389X

¹⁰ Landesinitiative Zukunft Meer, βλέπε <http://www.schleswig-holstein.de>

¹¹ Charte des espaces côtiers Bretons, βλέπε <http://www.bretagne.fr/>

¹² Espace Manche : un monde en Europe, βλέπε <http://www.arcmanche.com>

Μετά την ενθουσιώδη ανταπόκριση στη διαδικασία διαβούλευσης που διεξήχθη το 2006, οι εμπλεκόμενοι διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην θέσπιση της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής για την ΕΕ. Φορείς σε επίπεδο περιφερειών, επιχειρήσεων και ΜΚΟ πρώτοι υποστήριξαν την ανάγκη ενοποίησης των πολιτικών της ΕΕ που επηρεάζουν τις θάλασσες, τους θαλάσσιους κλάδους και τις παράκτιες περιφέρειες. Οι εισηγήσεις τους εξασφάλισαν τις βάσεις για καινοτόμες έννοιες και εργαλεία.

Η προαναφερθείσα CPMR, το Φόρουμ Ναυτιλιακών Βιομηχανιών¹³ (MIF) που αντιπροσωπεύει σήμερα 25 ναυτιλιακές επαγγελματικές ενώσεις και το ευρωπαϊκό δίκτυο των ναυτιλιακών ομίλων¹⁴ αποδείχτηκαν ενεργοί υποστηρικτές της ΟΘΠ της ΕΕ. Μεγάλες περιβαλλοντικές ΜΚΟ συμμετέχουν επίσης ενεργά στη διαδικασία της ΟΘΠ.

Το συνέδριο των εμπλεκόμενων παραγόντων που διοργανώνεται κατά την Ευρωπαϊκή Ημέρα Θάλασσας καθιερώθηκε ως η ετήσια εκδήλωση όπου πραγματοποιούνται εξαιρετικά παραγωγικές ανταλλαγές μεταξύ διαφορετικών τομέων¹⁵. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει περαιτέρω την αυξημένη συμμετοχή των εμπλεκόμενων στην εν λόγω εκδήλωση. Ταυτόχρονα οι εμπλεκόμενοι θα ενθαρρυνθούν να οργανώσουν εκ νέου αποκεντρωμένες εκδηλώσεις με επίκεντρο την Ευρωπαϊκή Ημέρα Θάλασσας στις 20 Μαΐου, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ΟΘΠ σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Εκδηλώθηκαν πρόσφατα πολύ ενθαρρυντικά σημάδια ότι οι εμπλεκόμενοι στην ΟΘΠ παράγοντες δημιουργούν τις δικές τους μονιμότερες δομές ανταλλαγών. Παρόλο που η ερευνητική κοινότητα, οι περιφερειακοί οργανισμοί, οι βιομηχανίες που σχετίζονται με τη θάλασσα και οι περιβαλλοντικές ΜΚΟ έχουν παραδοσιακά τα δικά τους μέσα για να ανταλλάσουν απόψεις με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, ο δημόσιος διάλογος μεταξύ των διαφόρων ομάδων συμφερόντων αποτελούσε την εξαίρεση. Η Επιτροπή θα ενισχύσει την στήριξη που παρέχει στην αυτοοργάνωση των εμπλεκόμενων από τους διάφορους κλάδους.

3. ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Η Γαλάζια Βίβλος εντόπισε την ανάγκη για οριζόντια εργαλεία τα οποία πρέπει να διέπουν την ΟΘΠ, όπως: θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός, ενοποιημένη επιτήρηση και συγκρότηση βάσης γνώσεων περί των θαλασσών. Η ανάπτυξη των τριών αυτών εργαλείων έχει προχωρήσει καλά και μπορούν να αναφερθούν τα πρώτα σημαντικά αποτελέσματα.

3.1 Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός (ΘΧΣ) και ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών (ΟΔΠΖ)

Η αύξηση των δραστηριοτήτων στις ευρωπαϊκές θάλασσες οδηγεί σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό για περιορισμένο θαλάσσιο χώρο. Ο ΘΧΣ αποτελεί βασικό μέσο για την εξισορρόπηση των τομειακών συμφερόντων και την επίτευξη βιώσιμης χρήσης των θαλάσσιων πόρων χρησιμοποιώντας ως βασική αρχή την προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα. Αποτελεί διαδικασία που παρέχει σταθερό, αξιόπιστο και προσανατολισμένο πλαίσιο σχεδιασμού για τις δημόσιες αρχές και τους εμπλεκόμενους, ώστε να συντονίσουν τις ενέργειές τους και να βελτιστοποιήσουν τη χρήση του θαλάσσιου χώρου προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης και του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

¹³ Βλέπε <http://www.mif-eu.org>

¹⁴ <http://www.european-network-of-maritime-clusters.eu/>

¹⁵ Πλήρης τεκμηρίωση σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ημέρα Θάλασσας 2009 διατίθεται στην εξής διεύθυνση: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/maritimeday/index_en.html

Η Επιτροπή εξέδωσε το 2008 την ανακοίνωση «Ένας οδικός χάρτης για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό: επίτευξη κοινών αρχών στην ΕΕ»¹⁶. Σε αυτήν καθορίζονται 10 βασικές αρχές και επιδιώκεται ο διάλογος σχετικά με την ανάπτυξη κοινής προσέγγισης από τα κράτη μέλη, με την οποία ενθαρρύνεται η εφαρμογή του ΘΧΣ σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο.

Στις συζητήσεις που οργάνωσε η Επιτροπή το 2009¹⁷, οι εμπλεκόμενοι από όλους τους συναφείς θαλάσσιους κλάδους ενέκριναν τις 10 βασικές αρχές και τις χαρακτήρισαν ως κατάλληλες, ενδεδειγμένες και ως σημαντική βάση για την ανάπτυξη του ΘΧΣ σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η Επιτροπή δρομολόγησε επίσης δύο προπαρασκευαστικές δράσεις στη Βαλτική Θάλασσα (ως μέρος της Στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας) και στην Βόρεια Θάλασσα/στον Βορειοανατολικό Ατλαντικό με στόχο την ανάπτυξη των πτυχών του ΘΧΣ που αφορούν τη διασυνοριακή συνεργασία, καθώς και μελέτη του δυναμικού του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού στη Μεσόγειο Θάλασσα και του οικονομικού οφέλους του ΘΧΣ.

Με βάση τη σύσταση της Γαλάζιας Βίβλου της Επιτροπής για τη δημιουργία συστήματος ανταλλαγών βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της ανάπτυξης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών (ΟΔΠΖ), η Επιτροπή δρομολόγησε το 2009 έργο υποστήριξης για να στηρίξει την κοινοποίηση βέλτιστων πρακτικών και να προωθήσει την αποτελεσματική εφαρμογή της ΟΔΠΖ¹⁸. Στο τέλος του 2008, το Συμβούλιο υπέγραψε το πρωτόκολλο για την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών στο πλαίσιο της σύμβασης της Βαρκελώνης.

3.2 Ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης

Η ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης αναμένεται να οδηγήσει σε αποτελεσματικότερες επιχειρήσεις στη θάλασσα και σε μείωση του λειτουργικού κόστους. Η δυνητική εξοικονόμηση σε επίπεδο ΕΕ είναι σημαντική με δεδομένη την αυξανόμενη ανάγκη για εντοπισμό, παρακολούθηση, παρεμπόδιση και έλεγχο παράνομων δραστηριοτήτων στη θάλασσα, καθώς και για την πρόληψη θαλάσσιων ατυχημάτων, τον εντοπισμό παράνομων απορρίψεων πετρελαίου, την παρακολούθηση των αλιευτικών δραστηριοτήτων και την προστασία του περιβάλλοντος.

Μέχρι σήμερα η Επιτροπή έχει καταρτίσει λεπτομερείς ανασκοπήσεις των διάφορων εθνικών, περιφερειακών και ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών στον τομέα της ενοποίησης της θαλάσσιας επιτήρησης¹⁹, έχει ολοκληρώσει μελέτη περί των νομικών και κανονιστικών πτυχών της ενοποίησης της θαλάσσιας επιτήρησης και έχει πραγματοποιήσει απογραφή από κοινού με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας και το στρατιωτικό επιτελείο της ΕΕ ανταποκρινόμενη σε αίτημα του Συμβουλίου Άμυνας²⁰. Δημοσίευσε επίσης δύο προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων συνολικού ύψους 5,7 εκατ. €²¹ για έργα δοκιμαστικής εφαρμογής στον τομέα της ενοποίησης της επιτήρησης που προωθούν τη στενότερη συνεργασία μεταξύ εθνικών αρχών στη Μεσόγειο και σε λεκάνη της Βόρειας Θάλασσας.

¹⁶ COM (2008) 791 τελικό της 25.11.2008

¹⁷ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/spatial_planning_en.html#6

¹⁸ <http://ec.europa.eu/environment/iczm/ourcoast.htm>

¹⁹ SEC(2008) 2337

²⁰ COSDP 949, PESC 1366

²¹ Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων MARE/2008/13 και 2009/04

Οι δράσεις αυτές έχουν ενισχύσει σημαντικά τον εσωτερικό συντονισμό στο πλαίσιο των υπηρεσιών της Επιτροπής και με τα κράτη μέλη επί αυτού του ευαίσθητου ζητήματος. Η ανακοίνωση «Προς την ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση»²² στηρίζεται στις μέχρι σήμερα εργασίες και θέτει κατευθυντήριες αρχές για τη θέσπιση ενός κοινού περιβάλλοντος χρησιμοποίησης των πληροφοριών για τον θαλάσσιο τομέα της ΕΕ με βάση υφιστάμενες και νέες ικανότητες επιτήρησης, συμπεριλαμβανομένων και προεπιχειρησιακών υπηρεσιών GMES. Θα απαιτηθούν εκτεταμένες διαβουλεύσεις μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών για να μεταφραστούν οι εν λόγω αρχές σε πολιτική.

3.3 Δημιουργία βάσης γνώσεων σχετικά με τις θάλασσες

Δεν είναι δυνατόν να υπάρξει θαλάσσια πολιτική χωρίς κατάλληλα δεδομένα και γνώσεις περί των θαλασσών και των ακτών της Ευρώπης. Μέχρι σήμερα, οι γνώσεις περί των θαλασσών παραμένουν πολύ κατακερματισμένες και αναποτελεσματικές από πλευράς κόστους. Το ευρωπαϊκό δίκτυο θαλάσσιων παρατηρήσεων και δεδομένων (EMODNET) που αναγγέλλεται στην Γαλάζια Βίβλο αποσκοπεί στην μείωση της αβεβαιότητας όσον αφορά τις γνώσεις περί των θαλασσών καθώς και στον περιορισμό του λειτουργικού κόστους για όσους χρησιμοποιούν θαλάσσια δεδομένα. Οι υφιστάμενες βάσεις δεδομένων και τα υπάρχοντα προγράμματα παρατήρησης πρέπει να αξιολογηθούν από πλευράς κάλυψης, διακριτικής ικανότητας και συχνότητας συλλογής δεδομένων. Τα δεδομένα που προέρχονται από διάφορες πηγές πρέπει να συγκεντρωθούν κατά πλήρη και συμβατό τρόπο και να καταστούν προσβάσιμα ως εργαλείο καλύτερης διακυβέρνησης. Βρίσκονται σε εξέλιξη σημαντικές προπαρασκευαστικές πράξεις για τη συλλογή στιβάδων δεδομένων για υδρογραφία, γεωλογία, βιολογία και χημεία σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης. Η Επιτροπή έχει συλλέξει, μέσω της στατιστικής της υπηρεσίας, κοινωνικοοικονομικά δεδομένα σε επίπεδο θαλάσσιας λεκάνης και έχει εντοπίσει σειρά αναλυτικών προκλήσεων.

Ο Ευρωπαϊκός Άτλαντας των Θαλασσών αποσκοπεί στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του κοινού για τα θαλάσσια ζητήματα.

4. ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΕ ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Το σχέδιο δράσης προέβλεπε τομεακές δράσεις σε όλους τους συναφείς τομείς πολιτικής που σχετίζονται με τη θάλασσα, δηλαδή τις μεταφορές, το περιβάλλον, την ενέργεια, τη βιομηχανία, την απασχόληση, την έρευνα, την αλιεία, τις εξωτερικές σχέσεις και άλλους. Δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην υιοθέτηση ενοποιημένης προσέγγισης, στην ανάλυση των σχέσεων μεταξύ των διαφόρων αυτών πολιτικών, στον εντοπισμό συνεργειών και στη μείωση των ασυμφωνιών μεταξύ των τομέων. Στο πλαίσιο ορισμένων τομεακών πολιτικών αναλήφθηκαν σημαντικές πρωτοβουλίες με έντονη επικέντρωση στην ενοποίηση. Η υλοποίησή τους κατά τα επόμενα έτη θα επηρεάσει άμεσα την ανάπτυξη οριζόντιων προσεγγίσεων στο ευρύτερο πλαίσιο της ΟΘΠ. Πρέπει να υπογραμμιστούν δύο σημαντικές περιπτώσεις:

Η στρατηγική για θαλάσσια και ναυτιλιακή έρευνα²³ είναι ιστορικά η πρώτη ευρωπαϊκή στρατηγική προώθησης της θαλάσσιας έρευνας. Η εν λόγω στρατηγική αποτελεί πρωτοποριακή δράση για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας που προωθεί την επιστημονική αριστεία και την ανάπτυξη προηγμένων καινοτομιών μέσω καλύτερης

²² COM(2009) 538 τελικό της 14.10.2009 και SEC(2009) 1341

²³ COM(2008) 534 τελικό της 3.9.2008.

ενοποίησης υφιστάμενων ερευνητικών προσπαθειών, αλλά και μέσω της ανάπτυξης νέων ικανοτήτων στο πλαίσιο του διεπιστημονικού χαρακτήρα των θεμάτων. Αυτή η ενοποιημένη ερευνητική στρατηγική θα συμβάλλει στην εξυπηρέτηση βασικών κλάδων της θαλάσσιας οικονομίας, από την ενέργεια, τη ναυτιλία και τις νέες γαλάζιες βιοτεχνολογίες, μέχρι το επίκεντρο των στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ.

Η οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική²⁴, που αποτελεί τον περιβαλλοντικό πυλώνα της ΟΘΠ, απαιτεί από τα κράτη μέλη να πετύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για τα θαλάσσια ύδατά τους μέχρι το 2020, προστατεύοντας έτσι τον πόρο που αποτελεί τη βάση από την οποία εξαρτώνται οι οικονομικές και κοινωνικές δραστηριότητες οι οποίες σχετίζονται με τη θάλασσα. Η εφαρμογή της οδηγίας αυτής θα επωφεληθεί από την περαιτέρω ανάπτυξη οριζόντιων εργαλείων της ΟΘΠ, όπως ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός και το EMODNET, ενώ αντίστοιχα την περαιτέρω ανάπτυξη της ΟΘΠ θα εξασφαλίσουν διάφορες δράσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή της, όπως η κοινωνικοοικονομική ανάλυση των σχετιζόμενων με τη θάλασσα ανθρώπινων δραστηριοτήτων, η οποία αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το 2012 και σε τακτά διαστήματα στη συνέχεια. Στην Κοινή Αλιευτική Πολιτική, που συνδέεται στενά με την οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, έχει ήδη ενσωματωθεί ως ευρύτερη αρχή η προσέγγιση με βάση το οικοσύστημα. Όσον αφορά τα παγκόσμια κοινά αγαθά, η ΕΕ πρωτοστατεί στη διαμόρφωση της πολιτικής σε παγκόσμιο επίπεδο και έχει εκδώσει κανονισμό σχετικά με την προστασία των ευπαθών θαλάσσιων οικοσυστημάτων στην ανοικτή θάλασσα από τις δυσμενείς επιπτώσεις των αλιευτικών εργαλείων βυθού²⁵.

Επιπλέον, εκτός από τις ανωτέρω ενοποιημένες εξελίξεις στο πλαίσιο ορισμένων τομεακών πολιτικών, η Επιτροπή βελτίωσε με επιτυχία τον συντονισμό και την διαμόρφωση μιας στρατηγικότερης οριζόντιας προσέγγισης όσον αφορά τη χάραξη τομεακής πολιτικής, που αναμένεται να έχει συνεχή θετική επίδραση και θα συνεχίσει να αναπτύσσεται περαιτέρω.

Έτσι, στις 13 Νοεμβρίου 2008 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση περί της αιολικής ενέργειας ανοικτής θάλασσας²⁶, στην οποία προσδιορίζονται οι προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν για να αξιοποιηθεί το δυναμικό της Ευρώπης στον τομέα της αιολικής ενέργειας ανοικτής θάλασσας. Ζωτική σημασία στο ζήτημα αυτό έχει η συμβολή του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού στην βιώσιμη ανάπτυξη της αιολικής ενέργειας ανοικτής θάλασσας.

Στα συμπεράσματά του σχετικά με την ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική της 8ης Δεκεμβρίου 2008, το Συμβούλιο χαιρέτησε αυτή την ανακοίνωση ως σημαντική συμβολή στην ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική, και δήλωσε ότι απαιτούνται περαιτέρω εργασίες για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ανοικτής θάλασσας πλην της αιολικής, συμπεριλαμβανομένης της ενέργειας από κύματα, παλίρροιες, ρεύματα και από διαφορές θερμοκρασίας²⁷.

Με χρηματοδότηση από την πολιτική συνοχής της ΕΕ κατά την περίοδο 2007-2013 υποστηρίζονται σημαντικά προγράμματα με σαφή θαλάσσια διάσταση π.χ. στα Ελληνικά νησιά και την Βαλτική Θάλασσα. Επιπλέον, η πολιτική συνοχής υποστηρίζει προγράμματα

²⁴ Οδηγία 2008/56/ΕΚ της 17^{ης} Ιουνίου 2008

²⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 734/2008, ΕΕ L 201 της 30.7.2008, σ. 8.

²⁶ COM (2008) 768 τελικό της 13.11.2008.

²⁷ Σημείο 8 του εγγράφου 16503/1/08 Rev 1 του Συμβουλίου της 5.12.2008

για όλες τις άκρως απόκεντρες περιοχές, με σημαντικές ευκαιρίες χρηματοδότησης για δράσεις που σχετίζονται με τη θάλασσα.

Στη Στρατηγική θαλάσσιων μεταφορών 2009-2018²⁸ παρουσιάζονται οι κύριοι στόχοι του ευρωπαϊκού συστήματος θαλάσσιων μεταφορών για τα επόμενα χρόνια. Προσδιορίζονται τομείς ζωτικής σημασίας στους οποίους οι δράσεις της ΕΕ θα ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα του κλάδου, ενώ ταυτόχρονα θα προωθούν την ποιοτική ναυτιλία και θα ενισχύουν την ασφάλεια και τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις.

Ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο αυτό έχει η ανακοίνωση και το σχέδιο δράσης με στόχο τη δημιουργία ευρωπαϊκού χώρου θαλάσσιων μεταφορών χωρίς σύνορα²⁹. Τα προταθέντα μέτρα, κυρίως στον τομέα των τελωνειακών και υγειονομικών επιθεωρήσεων, απαιτούν υψηλό βαθμό διατομεακής συνεργασίας. Θα απλοποιήσουν και θα επιταχύνουν τις διοικητικές διαδικασίες για τις θαλάσσιες μεταφορές μεταξύ λιμένων που βρίσκονται στην ΕΕ, και θα επεκτείνουν την εσωτερική αγορά στις ενδοκοινοτικές θαλάσσιες μεταφορές. Αυτό θα προωθήσει τις θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων στην Ευρώπη και θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για ανάπτυξη και θέσεις απασχόλησης.

Για να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας των ναυτικών, στοιχεία της σύμβασης ναυτικής εργασίας του 2006 ενσωματώθηκαν στο κοινοτικό δίκαιο³⁰. Η Επιτροπή εργάζεται επίσης με αντικείμενο την επαναξιολόγηση των εξαιρέσεων των ναυτεργατών από τμήματα της ευρωπαϊκής εργατικής και κοινωνικής νομοθεσίας.

Η ΟΘΠ έχει επίσης αυξήσει σαφώς τον συντονισμό σε πολλές ακόμη συναφείς πολιτικές της ΕΕ συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας και των λιμένων· την προώθηση των ναυτιλιακών ομίλων· την υποστήριξη του ευρωπαϊκού κλάδου των ναυπηγείων και ναυτικού εξοπλισμού όπως αναπτύσσεται στην διαδικασία LeaderSHIP 2015· την ανάπτυξη βιώσιμου παράκτιου και θαλάσσιου τουρισμού· και την στρατηγική της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Άλλες τομεακές πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τη θάλασσα και έχουν δρομολογηθεί από την Επιτροπή, καθώς και σειρά εγγράφων της Επιτροπής που δεν συνδέονται άμεσα με τη θάλασσα, αλλά ωστόσο περιέχουν σαφή θαλάσσια διάσταση, αναφέρονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα έκθεση προόδου³¹.

Συμπερασματικά, η Επιτροπή εστίασε στην ανάπτυξη οριζόντιων και τομεακών δράσεων που υποστηρίζουν την αειφόρο ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών και των θαλάσσιων κλάδων. Ταυτόχρονα όμως αντιμετώπισε με ιδιαίτερη προσοχή την εφαρμογή στρατηγικότερης και πιο ενοποιημένης προσέγγισης στη διαμόρφωση τομεακών πολιτικών που σχετίζονται με τη θάλασσα, γεγονός που αναμένεται να έχει διαρκή θετική επίδραση και που θα συνεχίσει να αναπτύσσεται περαιτέρω.

5. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ

Οι θαλάσσιες λεκάνες της Ευρώπης χαρακτηρίζονται από εξαιρετική ποικιλομορφία. Τα οικοσυστήματα και οι οικονομίες τους έχουν διαμορφωθεί χάρη σε διάφορες γεωγραφικές,

²⁸ COM (2009) 8 τελικό της 21.1 2009.

²⁹ COM (2009) 10 τελικό της 21.1 2009.

³⁰ Οδηγία 2009/13/ΕΚ.

³¹ SEC(2009) 1343

κλιματικές, ιστορικές, πολιτικές και ανθρώπινες επιρροές. Αν και οι γενικές αρχές που διέπουν την ΟΘΠ είναι οι ίδιες παντού, η εφαρμογή της πολιτικής απαιτεί να μεταφραστούν σε επικεντρωμένες στρατηγικές και συγκεκριμένα μέτρα διαμορφωμένα ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε θαλάσσιας λεκάνης. Συνεπώς, η Επιτροπή υιοθέτησε για την εφαρμογή της ΟΘΠ μια προσέγγιση με βάση την θαλάσσια λεκάνη, προσέγγιση της οποίας η θεμελιώδης παραδοχή είναι ότι κάθε θαλάσσια περιοχή είναι μοναδική και απαιτεί εξατομικευμένη προσοχή για την εξισορρόπηση των χρήσεων της κατά βιώσιμο τρόπο. Παρομοίως, οι περιβαλλοντικές ιδιαιτερότητες των ποικίλων θαλασσών της Ευρώπης αποτελούν ζωτικό στοιχείο της οδηγίας πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική η οποία αναγνωρίζει διαφορετικές θαλάσσιες περιοχές.

Η ενίσχυση της συνεργασίας στο πλαίσιο αυτών των θαλάσσιων περιοχών αποτελεί συνεπώς σημαντικό δομικό στοιχείο για την επιτυχή εφαρμογή της ΟΘΠ.

Μέχρι σήμερα η Επιτροπή έχει προτείνει περιφερειακές προσεγγίσεις για την Αρκτική και τη Μεσόγειο Θάλασσα και έχει δρομολογηθεί στρατηγική για την Βαλτική Θάλασσα.

Έτσι, στην ανακοίνωση «Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η περιοχή της Αρκτικής»³² παρουσιάζονται συγκεκριμένες προτάσεις για την προστασία και διατήρηση της Αρκτικής σε συνδυασμό με τον πληθυσμό της, την προώθηση της αειφόρου εκμετάλλευσης των πόρων και τη βελτίωση της πολυμερούς διακυβέρνησης. Η Επιτροπή σκοπεύει να ενισχύσει την συμμετοχή της στο συμβούλιο της Αρκτικής και να ενισχύσει το διάλογο με τα κράτη της Αρκτικής και συναφείς εμπλεκόμενους παράγοντες.

Τον Ιούνιο 2009 η Επιτροπή πρότεινε τη Στρατηγική της ΕΕ για την περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας³³. Πρόκειται για την πρώτη μακροπεριφερειακή στρατηγική της ΕΕ η οποία πραγματεύεται περιβαλλοντικές προκλήσεις, ζητήματα που σχετίζονται με την ενέργεια και τις μεταφορές, το δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και ζητήματα ασφάλειας και προστασίας. Με την έντονη θαλάσσια διάσταση και την ενοποιημένη προσέγγιση, η Στρατηγική αποτελεί ένα σημαντικό πρώτο βήμα προς την περιφερειακή εφαρμογή της ΟΘΠ στη Βαλτική. Θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων στην περιοχή αυτή όχι μόνο μέσω του ενισχυμένου εσωτερικού συντονισμού στο πλαίσιο των κρατών μελών, αλλά επίσης και μέσω των διασυνοριακών δικτύων και της καλής συνεργασίας με την Ρωσία.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής για τη Μεσόγειο³⁴ υποδεικνύει προωθημένους τρόπους για την θέσπιση ενοποιημένης θαλάσσιας πολιτικής στο πολύπλοκο πολιτικό πλαίσιο της περιοχής. Η διαχείριση της Μεσογείου, μιας ημίκλειστης θάλασσας με πολύ πυκνοκατοικημένες ακτές, είναι δυνατή μόνο μέσω εκτεταμένου διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των μεσογειακών κρατών μελών της ΕΕ, καθώς και με τα παράκτια κράτη που δεν είναι μέλη της ΕΕ. Στην ανακοίνωση υποδεικνύονται εναλλακτικές επιλογές για τη βελτίωση της διακυβέρνησης των θαλάσσιων ζητημάτων και για να εξασφαλιστεί μεγαλύτερη συμμετοχή των παράκτιων κρατών στη διαχείριση του θαλάσσιου χώρου.

6. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

³² COM(2008) 763 τελικό της 20.11.2008.

³³ COM(2009) 248 τελικό και SEC(2009) 712 της 10.06.2009.

³⁴ «Προς μια ενοποιημένη θαλάσσια πολιτική για καλύτερη διακυβέρνηση στη Μεσόγειο», COM(2009) 466 τελικό της 11.09.2009

Κατά την τελευταία διετία η ΟΘΠ επιβεβαιώθηκε ως μια πολλά υποσχόμενη πολιτική που συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη, την απασχόληση και την περιβαλλοντική αειφορία των παράκτιων περιοχών της Ευρώπης και πέρα από αυτές. Αν και πολύ πρόσφατη, αυτή η νέα πολιτική της ΕΕ έχει ήδη αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο η Ευρώπη αντιμετωπίζει τους θαλάσσιους και τους παράκτιους πόρους της.

Μετά από τρία χρόνια έντονων διαβουλεύσεων, είναι σημαντικό να διατηρηθεί αυτή η δυναμική προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ουσιαστικές μεσο- και μακρο-πρόθεσμες προκλήσεις στους τομείς της προστασίας του περιβάλλοντος, της οικονομικής ανάπτυξης και της ευημερίας. Η διπλή επίπτωση της κλιματικής αλλαγής και της οικονομικής κρίσης γίνεται ιδιαίτερα αισθητή στον κόσμο της θάλασσας: οι ωκεανοί είναι βασικοί παράγοντες του κλίματος μας και οι θαλάσσιοι κλάδοι είναι βασικοί συντελεστές της παγκοσμιοποίησης και της ευημερίας. Είναι συνεπώς σημαντική η αποδέσμευση του οικονομικού δυναμικού της θαλάσσιας Ευρώπης, η βελτιστοποίηση των κυβερνητικών δράσεων στις θάλασσες και η περαιτέρω διερεύνηση των συνεργειών που επιτρέπουν αμοιβαία ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και της περιβαλλοντικής σταθερότητας.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ανωτέρω στόχοι θα επιτευχθούν με τον καλύτερο τρόπο μέσω συνδυασμένης προόδου σε έξι στρατηγικές κατευθύνσεις.

Η ενοποιημένη θαλάσσια διακυβέρνηση πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω. Η πρόοδος που έχει καταγραφεί κατά τα τελευταία χρόνια πρέπει να μεταφραστεί σε αποτελεσματικές ενοποιημένες δομές σε όλα τα επίπεδα της διακυβέρνησης. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη και οι παράκτιες περιφέρειες έχουν ιδιαίτερη ευθύνη να εξασφαλίσουν πολιτική ενοποίηση σε αρχικά στάδια και την υιοθέτηση συνεκτικών, συνδυασμένων θεματολογίων για τις θαλάσσιες υποθέσεις, αντιμαχόμενα περαιτέρω την υπεροχή της μεμονωμένης αντιμετώπισης των τομεακών πολιτικών. Η συμμετοχή των εμπλεκόμενων στη χάραξη της θαλάσσιας πολιτικής πρέπει επίσης να ενταχθεί μονιμότερα στις δομές της διακυβέρνησης. Αυτό θα οδηγήσει επίσης σε εντονότερο διάλογο μεταξύ της ΕΕ, των κυβερνήσεων των κρατών μελών και των παράκτιων περιφερειών, που συχνά κατέχουν ζωτική εμπειρογνώσια απαραίτητη για την ενοποιημένη προσέγγιση των θαλάσσιων υποθέσεων. Για τον ίδιο λόγο πρέπει να υποστηριχθεί η δημιουργία ενός διατομεακού βάθρου για τον διάλογο με τους ενδιαφερόμενους για τις θαλάσσιες υποθέσεις.

Τα **οριζόντια εργαλεία πολιτικής** έχουν εξαιρετικά μεγάλη σημασία για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης, την παρακολούθηση του περιβάλλοντος, την ασφάλεια, την προστασία και την επιβολή του νόμου στους ωκεανούς και τις θάλασσες της Ευρώπης. Ιδιαίτερα ο θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός, σε συνδυασμό με τις εκτεταμένες γνώσεις περί θαλασσών, μπορεί να αποδεσμεύσει σημαντικές οικονομικές επενδύσεις και να βελτιώσει δραστικά τον τρόπο με τον οποίο διαχειριζόμαστε τους θαλάσσιους χώρους μας, διατηρώντας τα οικοσυστήματά τους. Πρέπει να καταστεί πρακτικό εργαλείο σε όλα τα συναφή επίπεδα διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων και των σχετικών μηχανισμών για να εξασφαλιστεί η από κοινού λήψη αποφάσεων σχετικά με τις διασυνοριακές επενδύσεις. Η ενοποίηση της θαλάσσιας επιτήρησης έχει τη δυνατότητα να διαφοροποιήσει τον τρόπο υλοποίησης, από τις εθνικές αρχές, βασικών πολιτικών στόχων όπως η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, η ασφάλεια της εμπορικής ναυτιλίας και η προστασία των φυσικών πόρων. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή οφείλουν να συνεχίσουν τη συνεργασία τους επί των θεμάτων αυτών έτσι ώστε οι διαδικασίες που δρομολογήθηκαν κατά την τελευταία διετία να αποδώσουν τους αναμενόμενους καρπούς.

Ο ορισμός των ορίων της αειφορίας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που θα επηρεάσουν το θαλάσσιο περιβάλλον κατά τα επόμενα έτη, στο πλαίσιο της οδηγίας πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική, θα εξασφαλίσει σαφήνεια και θα προσδιορίσει μια βάση για την ανάπτυξη όλων των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στις συσσωρευτικές τους επιπτώσεις. Συνεπώς, η εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας θα παραμείνει στόχος ζωτικής σημασίας της ΟΘΠ, στο πλαίσιο της οποίας πρέπει επίσης να αναπτυχθεί προς το σκοπό αυτό η αναγκαία συνεργασία μεταξύ όλων των συναφών τομέων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων της επιστήμης που αφορά τις θάλασσες και της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον.

Οι **στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες** διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο για την επιτυχή άσκηση της ΟΘΠ. Στο πλαίσιο των στρατηγικών αυτών είναι δυνατόν να προσαρμοστούν οι προτεραιότητες και τα εργαλεία της πολιτικής στα ιδιαίτερα γεωγραφικά, οικονομικά και πολιτικά περιβάλλοντα κάθε μεγάλης θαλάσσιας περιοχής. Η συνεργασία με τα κράτη μέλη και η διακρατική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και με τις περιφέρειες που περιβάλλουν μια θαλάσσια λεκάνη είναι ζωτικό στοιχείο επιτυχίας και, όπου απαιτείται, αυτή πρέπει να συνοδεύεται από τον κατάλληλο διάλογο με τρίτες χώρες που περιβάλλουν από κοινού με την ΕΕ μια θαλάσσια λεκάνη. Η δράση στο επίπεδο των θαλάσσιων λεκανών μπορεί επίσης να αποδειχτεί χρήσιμη για την προβολή θετικών παραδειγμάτων και βέλτιστων πρακτικών.

Για τη **διεθνή διάσταση της ΟΘΠ**³⁵ θα απαιτηθεί μεγαλύτερη προσοχή, όπως φαίνεται και στην ιδιαίτερη ανακοίνωση που δημοσιεύεται μαζί με την παρούσα έκθεση. Η Ευρώπη πρέπει να αναλάβει ηγετικό ρόλο για τη βελτίωση της παγκόσμιας θαλάσσιας διακυβέρνησης όπως έχει κάνει στους τομείς της πειρατείας ή όσον αφορά τις καταστρεπτικές αλιευτικές πρακτικές. Η Επιτροπή σκοπεύει να ενισχύσει τον διάλογο με περιορισμένο αριθμό σημαντικών θαλάσσιων εταίρων καθώς και τη συμμετοχή της σε διεθνή βήματα και άτυπες διαδικασίες.

Η άσκηση της ΟΘΠ, στο σημερινό πλαίσιο της οικονομικής δυσπραγίας, πρέπει να **επανεστιαστεί στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, την απασχόληση και την καινοτομία**. Συνεπώς, στο μέλλον, η ΕΕ πρέπει να διερευνήσει τις συνέργειες μεταξύ της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής και της ΟΘΠ, να προωθήσει την παραγωγή ενέργειας από τη θάλασσα, συμπεριλαμβανομένων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, και την αυξημένη χρήση της θάλασσας για την μεταφορά ενέργειας μέσω αγωγών, υποθαλάσσιων δικτύων και σκαφών. Θα απαιτηθεί επίσης περαιτέρω σύνδεση της πολιτικής της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή με την ΟΘΠ μέσω της ανάπτυξης στρατηγικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή των παράκτιων και των θαλάσσιων περιοχών, με στόχο την προστασία των παράκτιων υποδομών και τη διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Ως μέρος του εν εξελίξει διαλόγου για την εδαφική συνοχή θα είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί ότι θα ληφθούν πλήρως υπόψη οι θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές.

Στο μέλλον, η ΕΕ πρέπει επίσης να προωθήσει τη βελτίωση των θαλάσσιων μεταφορών για να δοθεί ώθηση στην συν-τροπικότητα, να υλοποιήσει την έννοια των θαλασσιών αρτηριών και να βελτιώσει το πρόγραμμα της ΕΕ για τις θαλάσσιες μεταφορές μικρών αποστάσεων. Η ΕΕ, χωρίς να απομακρυνθεί από το στόχο της οικονομικής ανάπτυξης των θαλάσσιων δραστηριοτήτων, απαιτείται να βρει τρόπους και μέσα περαιτέρω τόνωσης της ναυτικής

³⁵ «Αναπτύσσοντας τη διεθνή διάσταση της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης» COM (2009) 536 τελικό της 14.10.2009

απασχόλησης και των επενδύσεων σε ναυτιλία με σημαία της ΕΕ, με ταυτόχρονη διατήρηση της δέσμευσης για προώθηση της ιδέας των καθαρών πλοίων. Στην πραγματικότητα, η υποστήριξη της καινοτομίας και της έρευνας για πλοία πολύ χαμηλών έως μηδενικών εκπομπών θα συνεχίσει να αποτελεί μεγάλο μέρος της επέμβασης της Κοινότητας στον στρατηγικά σημαντικό τομέα των ναυπηγείων. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΕ μπορεί να εξασφαλίσει για τον ευρωπαϊκό κλάδο των ναυπηγείων και του ναυτικού εξοπλισμού ανταγωνιστικό τεχνολογικό πλεονέκτημα έναντι άλλων περιοχών του κόσμου και θα καταστήσει τις θαλάσσιες μεταφορές, ιδίως κατά μήκος των ακτών της Ευρώπης, ασφαλέστερες και πιο βιώσιμες.

Τέλος, η Επιτροπή, στο πλαίσιο της συνολικής της ανάλυσης για τις επόμενες δημοσιονομικές προοπτικές, εξετάζει τις μελλοντικές χρηματοδοτικές ανάγκες τις οποίες μπορεί να συνεπάγονται οι δράσεις που σχετίζονται με την ΟΘΠ.

Η Επιτροπή προτίθεται, να παρουσιάσει εντός του 2010, μετά από διαβουλεύσεις με τους εμπλεκόμενους παράγοντες, έγγραφο πολιτικής στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς έργα και πρωτοβουλίες με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη των έξι παραπάνω στρατηγικών κατευθύνσεων.